met een daling en de daarmee gepaard gaande vermogensverminderingen. Bedrijf B zal dus thans alleen dan vermogen aantrekken, wanneer de te verwachten prijzen voldoende zijn, om bij afschrijving op vervangingswaarde en een *extra-afschrijving op grond van de in de naaste toekomst te verwachten prijsdaling*, een voldoende rentabiliteit te waarborgen.

Zelfs is te motiveren, de extra afschrijving in de kostprijs op te nemen, uit hoofde van het causale verband tussen de expansie en de verwachting van vermogensvermindering door prijsdaling.

Immers: een bevrediging van de vraag *door uitbreiding* van het productieapparaat is in een periode van een abnormaal hoog prijspeil alleen dan rationeel, wanneer de *te verwachten* vermogensverminderingen in de prijzen als reële offers worden vergoed.

Deze noodzakelijkheid leeft ook bij de overheid, die zowel bij de vaststelling van de hoogst toelaatbare prijzen als bij de belastingheffing uit de winst, een z.g. „topafschrijving” op nieuwe investeringen heeft toegestaan.

Het is te betreuren, dat de fiscus hier in de laatste tijd op is teruggekomen en nog meer, dat noch fiscus, noch de prijsvormende instanties bij de normale afschrijving rekening houden met de vervangingswaarde van actief, dat in vroeger jaren tegen lagere prijzen is aangeschaft.

Het systeem van afschrijving op basis van vervangingswaarde, gecombineerd met de topafschrijving, die een „inhaal” van de afschrijvingen bij prijsdaling voorkomt, volgt logisch uit de beginselen van de vervangingswaarde en vormt in een tijd van hausse een versterkte rem tegen de overmatige investeringen, welke worden uitgelokt door de sterke vraag van het moment.

DE BETEKENIS VAN VERMINDERING VAN DE DRUK VAN INTERNATIONALE DUBBELE BELASTING BIJ DE UITVOERING VAN HET E.R.P. (EUROPEAN RECOVERY PROGRAM)

door Th. van Hoorn

Bij gelegenheid van de in Augustus l.l. in het Vredespaleis gehouden Tweede Conferentie van de International Bar Association heeft Mitchell B. Carroll, op verzoek van de National Foreign Trade Council te New York, een beschouwing het licht doen zien betreffende de invloed welke de internationale dubbele belasting zal kunnen uitoefenen op de uitvoering van het E.R.P. (European Recovery Program).

Mitchel B. Carroll, die sedert jaren een vooraanstaande plaats inneemt in de internationale belasting-wetenschap (hij was o.a. indertijd Vice-President van het Fiscale Comité van de Volkenbond, en presideerde in 1947 tezamen met Professor G. M. Verrijn Stuart het Tweede Internationale Belasting-Congres in Scheveningen) geeft onder de titel Double Taxation Relief and the European Recovery Program, een aantal hoogst opmerkelijke uiteenzettingen over de aan noodzakelijkheid grenzende wenselijkheid, dat daarbij enerzijds op ruimere schaal ontheffingen en verzachtingen van belastingdruk zullen worden toegepast, terwijl anderzijds een uniformering dient te worden bevorderd van de opvattingen, die hun neerslag zullen vinden in herzieningen van de bestaande bilaterale verdragen; deze opvattingen zullen dan tevens als basis kunnen

dienen bij eventuele belasting-verdragen tussen West-Duitsland en de deelnemers aan het E.R.P., welke regeringen lid zijn van de OEEC, de te Parijs gevestigde Organisation for European Economic Cooperation.

De schrijver begint zijn beschouwingen met er op te wijzen, dat voor zover het betreft douane-tarieven, deviezen-bepalingen, quoteringen en andere handels-beperkingen, reeds tal van bilaterale, regionale of intercontinentale verdragen werden gesloten tot bevordering van het internationale handels-verkeer; men heeft echter sedert de bevrijding van West-Europa nog slechts weinig aandacht geschonken aan de veel minder in het oog lopende, langzaam werkende restricties welke uit internationale dubbele belastingen voortspruiten, en die de rol zullen kunnen gaan spelen van valstrikken voor hen die daarop niet verdacht mochten zijn.

Aangezien de heffingen het inkomen veelal eerst zullen treffen geruime tijd nadat het werd verdiend, kan het voorkomen dat de buitenlandse onderneming belast wordt voor geschatte winsten nadat reeds enige jaren zijn verlopen; in andere gevallen kan alleen al het vooruitzicht van een uiterst zware belastingdruk, een doorslaggevend bezwaar vormen voor het openen van handelsondernemingen.

Daarnaast kan een hoog belasting-tarief op dividend- en interest-betalingen even grote belemmeringen voor kapitaal-import opleveren als invoerrechten dit doen bij het importeren van goederen, speciaal indien de moeder-onderneming in haar eigen land bovendien nog opnieuw belast wordt voor de winst waarover de dochter-onderneming reeds belasting betaald heeft in het land waar deze werkzaam is.

Ook kunnen hoge heffingen van royalties een doorslaggevend beletsel vormen voor het afstaan van patenten aan Europese ondernemingen, welke deze technische kennis dringend behoeven om hun verouderd productie-proces te moderniseren.

Een en ander kan als gevolg hebben dat de voordelen ongedaan gemaakt worden, welke redelijkerwijze verwacht mochten worden van het wegnemen van andere soorten van belemmeringen in het internationale handelsverkeer.

Op 16 April 1948 zijn de zestien regeringen, welke deelnemen aan het European Recovery Program, overgegaan tot het vestigen van de OEEC (Organization for European Economic Cooperation) waarbij een verdrag werd ondertekend ter bevordering van de Europese reconstructie, in welk verdrag partijen overeenkwamen de invoering van tarief-verlagingen en de verlichting van handelsbelemmeringen te zullen nastreven, teneinde te geraken tot een gezond en evenwichtig multilateraal handelsverkeer op basis van het Havana Charter.

Dat bij deze onderhandelingen niet tevens bijzondere nadruk gelegd werd op belasting-barrières, en dat men zich tussen al deze staten onderling totnogtoe bepaald had tot de overigens talrijke onderlinge bilaterale verdragen, meent de schrijver te moeten verklaren uit de overwegende structuur-verschillen in de verschillende belasting-stelsels, welke het vrijwel onmogelijk maakten om de stelsels van telkens meer dan twee landen bevredigend te coördineren.

Hetgeen echter wel geschiedde, was dat het merendeel van deze landen indertijd hun experts afvaardigden naar de verschillende comité's van de Volkenbond, teneinde gezamenlijk te komen tot unificatie van termino-

logie en tevens tot standaard-opvattingen, welke destijds als basis dienden voor ontwerpen van bilaterale verdragen.

Dit heeft tot verheugend gevolg gehad, dat deze zelfde experts telkenmale bij de tussen verschillende Europese staten afgesloten bilaterale verdragen hun invloed hebben doen gelden, daarbij gebruik makende van de in Genève geformuleerde principe's; tenslotte zijn deze standaard-opvattingen dan ook neergelegd in een netwerk van bilaterale verdragen, die zodoende in belangrijke mate hetzelfde effect hadden als bij multilaterale verdragen het geval zou zijn geweest.

De rol van het particuliere kapitaal.

Betreffende het E.R.P. wordt vervolgens door Carroll geconstateerd, dat de nadruk gelegd is op de productie en voorts op de verdeling van een gebleken surplus over andere naties die onvoldoende bevoorraad zijn. Daarbij zij vooropgesteld, dat afgezien van massale inter-gouvernementale transacties in voedingsmiddelen, grondstoffen en machines, het merendeel van de kapitaal-voorziening een particulier karakter zal dienen te dragen. Modernisering van installaties zowel als van productie-methoden zal noodzakelijk zijn, waarvoor als tegenwaarde zal dienen te gelden hetzij een aandelen-deelname in industriële bedrijven, hetzij de betaling van royalties gebaseerd op productie-eenheden of op enigerlei andere maatstaf.

Het meest waarschijnlijk acht Carroll hier het deelnemen door grote Amerikaanse concerns hetzij met een belangrijk minderheidspakket in het aandelen-kapitaal, hetzij met een hypothecaire lening. Als bijzondere vorm van belangen-gemeenschap wordt voorts genoemd de combinatie van een langjarig licentie-contract tegen een royalty tezamen met een kapitaals-deelname met het oog op te verwachten dividenden; deze vorm wordt voor de Europese bedrijven aantrekkelijker geacht dan een rente-dragende verplichting, welke bij het onverhoopt uitblijven van succes ernstige gevolgen voor de debiteur zou kunnen hebben.

Belastbaarheid van royalties.

Wat nu de belasting-technische consequenties hiervan betreft, wordt nog opgemerkt dat in de bilaterale belasting-verdragen tussen de zestien aan het E.R.P. deelnemende staten, vrijwel geen voorzieningen voorkomen in zake royalties; dit wordt toegeschreven aan de omstandigheid, dat het merendeel dezer staten bij royalties geen heffing bij de bron toepast, zoals bij dividenden (en in sommige landen ook bij interest) doch naar het schijnt inkomsten uit royalties classificeert onder inkomsten uit vrij beroep, welke als regel belastbaar zijn in het land van domiciliëring van degene die de royalties geniet. Carrol beveelt in dit verband nog aan, het principe van vrijstelling van heffing aan de bron voor inkomsten uit patenten, auteursrechten en handelsmerken, tevens uit te breiden tot alle soorten van technische kennis die van uit het buitenland afkomstig is, behoudens in gevallen dat de buitenlandse onderneming hierbij gebruik maakt van een permanente vestiging, met als gevolg dat zelfstandig zaken gedaan worden waarvan de winst als normaal belastbaar beschouwd dient te worden.

Belasting op buitenlandse kapitaals-beleggingen.

In een volgend gedeelte van zijn uiteenzettingen behandelt Carroll betrekkelijk uitvoerig het vraagstuk van de belasting-heffing op buitenlandse kapitaals-beleggingen, dat uit de aard der zaak van beslissend belang kan zijn voor de vraag, of en in hoeverre Amerikaans particulier kapitaal in de zestien verdrag-landen zal kunnen penetreren indien heffing-bij-de-bron plaats vindt op interest en dividenden.

Nadat zeer in het kort de klassieke meningsverschillen tussen de deskundigen van de debiteur-landen en de crediteur-landen tijdens de discussies voor de Volkenbond zijn gememoreerd, wordt opgemerkt dat na de eerste wereld-oorlog in de wetten van Duitsland zowel als van Italië voorzieningen getroffen werden voor de vrijstelling van interest-betalingen op leningen van buitenlandse geldgevers, als „erkenning van het belemmerende effect van belasting op de toestroming van buitenlandse kapitalen”.

Vervolgens wordt geconstateerd dat in de meeste thans nog vigerende verdragen dit principe erkenning vindt, echter onder veelvuldige afwijking daarvan door de staten welke het systeem huldigen van heffing-bij-de-bron, hetgeen zeer in het bijzonder geldt voor de dividenden.

Wat daarentegen het dubbel belasten van interest betreft, is de belasting-barrière tegen de toestroming van kapitaal volledig opgeheven in de verdragen tussen de Verenigde Staten en Engeland (1945), Nederland (1948) en Denemarken (1948).

Intussen vormen deze drie verdragen uitzonderingen op de regel voor de overige verdragen tussen de zestien Europese staten; er bestaan in het algemeen geen vrijstellingen welke de toevloed van kapitaal aanmoedigen, en aangezien vele dezer staten zich het recht van heffing-bij-de-bron op dividenden en interest voorbehouden, werkt dit als een toltarief op het buitenlands kapitaal, aangezien de kapitaalverstrekkende landen op deze dividenden en interest als regel inkomsten-belasting heffen bij hun ingezetenen.

Onder deze omstandigheden zal dus veelvuldig dubbele belasting optreden, waarbij de incidenteel voorkomende verzachtende bepalingen in het algemeen weinig te betekenen hebben.

Het Amerikaanse standpunt in zake deze toestand wordt volkomen duidelijk weergegeven door de volgende zinsnede:

„Obviously much should be done in this field in order to facilitate the „recovery of the countries needing capital”.

Belasting op inkomsten uit buitenlandse bedrijfsuitoefening.

De voornaamste categorie van inkomsten, welke in de verdragen ter voorkoming van dubbele belasting is geregeld, betreft de inkomsten uit handelsondernemingen en industriële bedrijven binnen de grenzen van twee of meer staten. Opgemerkt wordt dat als regel van belastingplicht eerst sprake is, indien de transacties plaats vinden met een zekere regelaar, en gebruik gemaakt wordt hetzij van een permanente vestiging hetzij van een vaste vertegenwoordiger.

Uitgaande van het verdrag van 1922 tussen Italië en Oostenrijk, wordt vervolgens de ontwikkelingsgeschiedenis geschetst van de latere verdragen tussen de overige Europese Staten, waarbij aandacht wordt geschonken aan de toenemende verfijning in de terminologie der bepalingen, onder invloed van de Comité's van de Volkenbond; onder ande-

ren wordt hieraan toegeschreven de bepaling in het verdrag tussen België en Luxemburg van 1931, volgens welke „dealings”, door bemiddeling van een tusschenpersoon of een volstrekt onafhankelijke agent, geacht worden niet een „permanent establishment” (vaste inrichting) te vormen, terwijl tevens bepaald wordt dat bij gebreke van een overzichtelijke boekhouding, nadere regelingen omtrent de toerekening van winsten zullen worden vastgesteld.

Nadat voorts gewezen wordt op de belangrijkheid van het verdrag van 1932 tussen Amerika en Frankrijk, waarin o.a. bepalingen zijn opgenomen om ontoelaatbare winstverschuivingen te voorkomen, wordt betoogd dat het verdrag van 1945 tussen Amerika en Engeland (waarvan de bepalingen zo goed als geheel gevolgd werden in de verdragen van 1948 met Nederland en Denemarken) als richtsnoer zou kunnen gelden voor gelijksoortige verdragen met andere Europese staten.

Tot de belangrijkste bepalingen van dit verdrag tussen Amerika en Engeland behoort zonder twijfel de omschrijving van het in de praktijk zo dikwijls omstreden begrip „permanent establishment”, dat hier gedefinieerd wordt als een filiaal, organisatie, fabriek of andere vaste plaats van bedrijfsuitoefening, echter met uitsluiting van een agentschap, tenzij de agent hetzij beschikt over en gebruik maakt van de bevoegdheid om contracten af te sluiten voor de buitenlandse onderneming, hetzij beschikt over een magazijn-voorraad waarmee hij regelmatig orders uitvoert. Transacties afgesloten door tussenkomst van een bonafide commissionair vallen wederom hier buiten, terwijl een inkooporganisatie zonder meer evenmin als permanente vestiging beschouwd wordt.

Teneinde de uitwisseling van goederen en diensten aan te moedigen in het verkeer tussen Amerika en de Europese staten van het E.R.P., beveelt Carroll het afsluiten aan van bilaterale conventies welke gebaseerd zijn op de meest ruime bepalingen, voorkomende in de thans geldende verdragen. Het verdient daarbij z.i. alle aandacht om te geraken tot gelijke mogelijkheden voor iedere vorm van mededinging in een bepaald land, zodat het wenselijk mag heten de winsten van een vaste inrichting uitsluitend in het land zelve te belasten, en niet nog eens opnieuw in het land waar de onderneming haar zetel heeft, aangezien deze laatste belasting gelijk zou staan met een belemmering voor de mededinging in het buitenland.

Teneinde in deze regelingen een zodanige uniformiteit te brengen, dat hierdoor tevens de goederen-beweging bevorderd zal worden, beveelt Carroll aan dat alle verdragen tenminste zullen berusten op de volgende grondslagen:

- 1e. Belastingheffing behoort achterwege te blijven bij winsten welke uitsluitend zijn toe te schrijven aan de inkoop van koopmansgoederen door een vestiging in een staat, ter voorziening in de behoefte van vestigingen van de zelfde onderneming in de andere staat;
- 2e. Een onderneming, gevestigd in een bepaalde staat, behoort in de andere staat niet belastingplichtig te zijn indien deze onderneming aldaar goederen aan de markt brengt op de volgende wijze: (a) rechtstreeks aan afnemers in het andere land (b) aan dealers in het andere land, welke de goederen voor eigen rekening verkopen (c) door reizende verkopers (d) door bona fide commissionairs of make-laars (e) door agenten die geen zelfstandige bevoegdheid hebben tot het afsluiten van contracten of die geen voorraad van het hoofd-

kantoor aanhouden, waaruit regelmatig orders worden uitgevoerd.

- 3e. Onder een vaste inrichting dient te worden verstaan een kantoor, filiaal, fabriek of andere plaats van zakelijke activiteit waar de buitenlandse onderneming gedreven wordt voor tenminste de tijd van één jaar; mede dienen daaronder begrepen te worden bezittingen in eigendom of in huur, waarbij beoogd wordt bedrijfsuitoefening op het gebied van landbouw, bos-exploitatie of mijnbouw.

Bij handelsondernemingen dient daartoe tevens gerekend te worden de agent, die bevoegdheid heeft contracten af te sluiten voor de buitenlandse onderneming, of die regelmatig orders uitvoert uit in zijn land aangehouden goederen-voorraden.

- 4e. Indien eenmaal het begrip „permanent establishment” aanvaard is als kenmerk voor belastingplicht, is het noodzakelijk te bepalen dat een gesplitste winstberekening zal worden opgemaakt waarin het inkomen tot uitdrukking dient te komen dat verkregen zou zijn door een onder geheel gelijke omstandigheden werkende onderneming, indien deze ook overigens een zelfstandige positie zou innemen tegen de andere vestigingen van de onderneming. (Dit laatste is in de verdragen omschreven met de ondubbelzinnige bewoordingen: „and dealing at arm's length with the other establishments of the enterprise”)
- 5e. Teneinde meningsverschillen te voorkomen betreffende winst, behaald door een lichaam dat een dochter-onderneming is van een in een ander land gevestigd lichaam, behoren de betrekkingen tussen de dochter-onderneming en de moeder-onderneming geregeld te zijn „on arm's length basis”.

Voor zover op grond van deze bepaling de betrokken autoriteiten bevoegd blijven, winsten te achterhalen welke onttrokken zijn door het niet in acht nemen van deze bepaling, bestaat er overigens geen reden om aan de moeder-onderneming en de dochter-onderneming eventuele voordelen te onthouden, die in andere gevallen op grond van de verdrags-bepalingen toelaatbaar zouden zijn.

Scheepvaartondernemingen en luchtvaartondernemingen.

Een uitzondering op de algemene regel, welke geldt voor inkomen dat aan een permanente vestiging kan worden toegerekend, vormen reeds sedert lang de winsten van scheepvaartondernemingen; deze winsten zijn vrijwel overal vrijgesteld, indien de scheepvaartmaatschappij in een ander land gevestigd is.

De geleidelijke toeneming van het luchtvaartverkeer werd later aanleiding, dat ook hierop deze regel van wederkerige vrijstelling werd toegepast.

Aanbevolen wordt dat staten, welke nog niet tot een zodanige regeling zijn overgegaan, hiervoor alsnog op korte termijn zorg zullen dragen.

Voorzieningen ten bate van hen die tijdelijk voor zakelijke redenen in andere landen verblijven.

In het verdrag van 1945 tussen Amerika en Engeland is een regeling opgenomen, volgens welke een ingezetene van het éne land, die voor persoonlijke werkzaamheden (in of buiten vrij beroep) geremunereerd

wordt in het andere land, aldaar onder bepaalde voorwaarden vrijgesteld wordt van belasting voor een verblijf van in totaal ten hoogste 183 dagen per jaar.

Naar aanleiding hiervan wordt opgemerkt, dat een ruimere beweegsvrijheid, ook wat de fiscale consequenties betreft, voor experts en handels-vertegenwoordigers, bevorderlijk zal kunnen zijn voor de uitvoering der doelstellingen van het European Recovery Program; op grond hiervan wordt de wenselijkheid uitgesproken, dat alle staten soortgelijke bepalingen zullen opnemen hetzij in hun wetgeving, hetzij in hun onderlinge verdragen. Mocht een zakelijke bezoeker belastingplichtig worden in den vreemde als gevolg van een noodgedwongen langer verblijf dan de vrijgestelde periode, dan behoort hem automatisch in zijn eigen land vrijstelling te worden verleend.

(Een „credit against his home tax” wordt, wegens de complicaties bij de berekening daarvan, niet voldoende geacht).

Slot-beschouwing.

Aan het slot van zijn beschouwing geeft Carroll enige „General Recommendations”, waarbij hij begint met te constateren dat de tekst der belasting-verdragen in vele gevallen geen volstrekte zekerheid geeft betreffende de daadwerkelijke toepassing; niettemin concludeert hij dat de uitwerking gunstig blijkt te zijn, gezien het feit dat steeds meer verdragen worden gesloten, zodat het aantal reeds meer dan negentig bedraagt.

Vervolgens spreekt hij de wenselijkheid uit dat de zestien Europese staten die aan het E.R.P. deelnemen, er toe over zullen gaan aan bepaalde bepalingen een ruimere strekking te geven, teneinde een grotere aantrekkelijkheid te creëren zowel voor de toevloed van kapitaal als voor de internationale handel.

Voorts zou het aanbeveling verdienen als de bilaterale overeenkomsten tussen de Verenigde Staten en de begunstigten van de economische hulpverlening, zouden worden uitgebreid door verdragen ter voorkoming van dubbele belasting, teneinde op deze wijze ook de Amerikaanse particuliere ondernemingen aan te moedigen, behulpzaam te zijn bij de beoogde reconstructie van de Europese industrie en handel.

FRANKRIJKS PLANNEN (II)

door F. Kupers

Schetsten wij in een vorig artikel onder meer achtergrond en opzet van het plan Monnet, in dit nummer willen wij iets nader ingaan op de materiële inhoud ervan om daarbij tevens aandacht te schenken aan de werkelijk bereikte resultaten en aan de oorzaken van een afwijking tussen plan en werkelijkheid. Wij zullen dit doen aan de hand van het „Rapport sur les résultats obtenus dans la réalisation du plan de modernisation et d'équipement au cours du premier semestre 1947” en het „Deuxième Rapport Semestriel sur la réalisation du plan de modernisation et d'équipement, Résultats au 31 Décembre 1947”.

In algemene termen luidt het doel van het plan: